

Процеси функціонування адміністративно-територіальних одиниць України

Х. І. КАЛАШНІКОВА

Харківська національна академія міського господарства

Процеси регіонального розвитку України направлені на планування економічної діяльності (діяльність підприємств, розташованих на певній території, визначення обсягів виробництва та реалізації продукції, надання послуг, підвищення ефективності виробництва та його якісних характеристик, забезпечення ресурсозбереження), науково-технічної діяльності (фундаментальні наукові дослідження для народногосподарських науково-технічних проблем, створення принципово нових технологій, засобів виробництва, матеріалів тощо), соціальної діяльності (розв'язання проблем підвищення рівня та якості життя людей, покращення побутових умов, забезпечення освітніх, культурних та сімейних потреб кожної людини), екологічної діяльності (зниження і компенсацію негативного впливу виробництва на навколишнє середовище, здійснення контролю за діяльністю підприємств, які не дотримуються встановлених норм раціонального використання водних, земельних, лісових ресурсів, спрямована на забезпечення відшкодувань збитків підприємствами, завданих природі та суспільству в результаті протиправної їх діяльності).

Первинними елементами регіону як територіально-просторової соціально-економічної системи є адміністративно-територіальні одиниці, тобто сільські й міські поселення (міста). Вплив міст на розвиток регіону та держави в цілому є визначальним, адже рівень розвитку й конкурентоспроможності урбанізованих демократичних суспільств, їх політичної й економічної функцій визначаються рівнем розвитку та впливу їх, ефективністю взаємодії центрального (держава) та локального (включаючи місто) рівнів влади. Вираження економічної функції міст здійснюється шляхом використання господарських інтересів, враховуючи інтереси населення, природного і соціально-економічного потенціалів території, на якій вони розміщені.

Українські міста, за визначенням науковців, виступають опорними точками територіального розвитку країни, адже саме у великих містах:

- виробляється основна частина національного продукту, крім того, вони є центрами конкурентоспроможної промисловості, високих промислових і гуманітарних технологій, донорами регіональних і національних бюджетів;
- приймаються стратегічно важливі для країни рішення, відбуваються знакові політичні події;
- сконцентровано основні інформаційні та управлінські ресурси, людський і культурний капітал, зважаючи на який може проектуватися майбутній розвиток всієї країни;

- відбуваються формування і розвиток сучасної міської культури, без якої неможливий перехід до постіндустріальної фази цивілізаційного розвитку;

- сконцентровано ділову та інтелектуальну активність, також вони мають найбільш розвинену транспортну, телекомунікаційну, фінансову інфраструктуру.

Україна належить до держав із розвинутою інфраструктурою міст та селищ, площа яких складає біля 18 тис. км² (3 % площі держави), в межах яких проживає до 70 % населення. Значна кількість міст та селищ (до 70 %) розташована в складних інженерно-геологічних умовах, пов'язаних з розвитком на території України водонестійких порід, особливо чутливих до впливу підвищених опадів, техногенних і сейсмічних струшувань.

В теперішній час, у країні відсутній дієвий механізм життєзабезпечення міст, який допомагає створити комфортні умови проживання населення, можливості для відтворення продуктивних сил. Особливе місце серед шляхів підвищення ефективності системи життєзабезпечення міста є раціональне використання основних фондів підприємств міського господарства, використання інноваційних технологій, формування інвестиційної привабливості, якості наданих житлово-комунальних послуг.